Path to Success – Study Pack

පළමු වාරය සඳහා ඉගෙනුම් අත්වැල

පුරවැසි අධ්‍යාපනය - 10 ශ්‍රේණිය

අධ්‍යාපන සංවර්ධන අංශය

කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය - කැලණිය

උපදේශනය හා අධීක්ෂණය

පී.ඩී.ඉරෝෂිනී කේ. පරණගම මිය

කලාප අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ

මෙහෙයවීම හා සංවිධානය

එෆ්.එච්.ජේ. පී. සිල්වා මයා

නියෝජ්‍ය කලාප අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ (අධ්‍යාපන සංවර්ධන)

විෂය සම්බන්ධීකරණය

කේ.එල් නිල්මිණි පෙරේරා මෙය - නියෝජ්‍ය අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ (සමාජ විද්‍යා)

සම්පත් දායකත්වය

- සෝමා දීගල්ල මිය - ගුරු උපදේශක (සමාජ විද්‍යා - කැලණිය කොට්ඨාසය)
- ගයනි සංදීපා විජේසිංහ මිය - බප/කැල සුභාෂී රාජකීය ම.වි.

සියලු හිමිකම් ඇවිරිණි

10 ශ්‍රේණිය (කෙටි සටහන්)

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය

පළමු වන පාඩම

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය වඩාත් යහපත් පාලන ක්‍රමයක් ලෙස ලොව පිළිගැනීමට ලක් වී ඇත. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ පරිණාමය සිදුවූ ආකාරය පහත රූප සටහනින් දැක්වෙයි.

01. අතීතයේ සමාජය ක්‍රමයෙන් දියුණුවත්ම සංවිධානාත්මක පාලන ක්‍රමයක් අවශ්‍ය වීමට හේතු.

- සමාජයේයහපැවැත්ම සඳහා
- සමාජයේ නීතිය හා සාමය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා

02. අතීත සමාජයේ ලොව විවිධ රාජ්‍යයන් පාලනය කිරීමට භාවිතා කළ පාලන ක්‍රම වන්නේ,

- රාජාණ්ඩු ක්‍රමය.
- රදළ ආණ්ඩු ක්‍රමය.
- ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමය

03. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය යනු: ප්‍රජා යනු ජනතාවයි. තන්ත්‍රය යනු පාලන ක්‍රමයයි. වාදය යන්නෙන් මතවාදය යන්න අදහස් කෙරේ. මේ අනුව ජනතාව විසින් ජනතාවගේ පාලනය සඳහා පවත්වාගෙන යන පාලන ක්‍රමය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමය ලෙස හැඳින්වේ.

04. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ ප්‍රධාන ස්වරූප 2කි. එනම්, ඍජු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය/වක්‍ර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය

- සෘජු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය: එනම් රටක ජනතාව එක් ස්ථානයකට රැස් වී සෘජුව හා ඉක්මනින් රාජ්‍ය පාලන කටයුතු පිළිබඳ සාකච්ඡා කර ජනතා කැමැත්ත මත තීරණ ගන්නා ක්‍රමයයි.

ග්‍රීසිය ඇතැන්ස් පුරවැසි සභාව-සෘජු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ක්‍රියාත්මක වීම.

- වක්‍ර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය: මහජනයා වෙනුවෙන් තෝරා ගන්නා නියෝජිතයින් මගින් රටේ පාලනය ක්‍රියාත්මක කිරීම ආරම්භ විය. මෙය වක්‍ර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හෙවත් නියෝජන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය නම් වේ.

05. පාලන ක්‍රමයක් ලෙස සෘජු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය වර්තමානයේ ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මතුවන ගැටලු:

- වර්තමාන රාජ්‍ය භූමි ප්‍රමාණයෙන් විශාල වීම/වර්තමාන රාජ්‍ය අධික ජනගහනයකින් සමන්විත වීම/සියලු පුරවැසියන් එක් ස්ථානයකට රැස් කිරීමේ අපහසුතා / සමාජ අවශ්‍යතා සංකීර්ණ වීම.

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය පිළිබඳ නිර්වචන

ජනතාව විසින් ජනතාව උදෙසා පවත්වාගෙන යනු ලබන ජනතාවගේ පාලන ක්‍රමය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයයි.

ඒබ්‍රහම් ලින්කන්

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය යනු සියලු දෙනාටම අයිතිවාසිකම් හිමිවන පාලන ක්‍රමයකි

සීලර්

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයක අංග ලක්ෂණ

01. සර්වජන ඡන්ද බලය පදනම් කරගෙන ආණ්ඩු හා පාලකයින් තෝරා ගැනීම:

- සර්වජන ඡන්ද බලය යනු නියම කරන ලද වයස් සීමාවක් තුළ ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය, ජන වර්ගය, රැකියාව, ආදායම, ආදිය නොසලකා පුරවැසිභාවය හිමි සියලු දෙනාටම ඡන්ද බලය හිමි වීමයි.
- ශ්‍රී ලංකාවේ ඡන්ද දායකයින්ට ඡන්දය පාවිච්චි කිරීමට ලැබෙන මැතිවරණ-පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණය/ පළාත් පාලන මැතිවරණය/ජනාධිපතිවරණය/ජනමත විචාරණය

02. තරගකාරී පක්ෂ ක්‍රමය:

- දේශපාලන පක්ෂයක් යනු: රටක පාලනය සඳහා සකස් කරනු ලැබූ ප්‍රතිපත්ති මාලාවක් පදනම් කරගෙන පාලන බලය ලබා ගැනීමේ අරමුණින් සංවිධානය වූ පුද්ගල කණ්ඩායම දේශපාලන පක්ෂයක් නම් වේ.
- නූතන රාජ්‍ය තුළ පවතින පක්ෂ ක්‍රම

පක්ෂ ක්‍රමය	රටවල්
ඒක පක්ෂ ක්‍රමය	චීනය, කියුබාව, උතුරු කොරියාව
ද්විපක්ෂක්‍රමය	මහාබ්‍රිතාන්‍ය, ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය
බහු පක්ෂ ක්‍රමය	ශ්‍රී ලංකාව, ඉන්දියාව

- තරගකාරී පක්ෂ ක්‍රමයක යහපත් ලක්ෂණ
  - ➢ ජනමත නියෝජනයට ඇති ඉඩකඩ පුළුල් වීම
  - ➢ අත්තනෝමතික පාලනයක් බිහි වීම වැළැක්වීම
  - ➢ ආණ්ඩු පක්ෂය අහිතකර ප්‍රතිපත්ති විවේචනය තුළින් ඒවා නිවැරදි කර ගැනීමට අවස්ථාව ලැබීම.

03. ඡන්ද කොට්ඨාස ක්‍රමය

- ඡන්ද කොට්ඨාස අනුව නියෝජිතයින් තෝරා පත් කර ගැනීමට අනුගමනය කරන ක්‍රම දෙකකි.
    01. සරල බහුතර නියෝජන ක්‍රමය.
    02. සමානුපාතික නියෝජන ක්‍රමය.
- ඡන්ද කොට්ඨාස බෙදා වෙන් කිරීම සිදු කරනු ලබන්නේ, මැතිවරණ කොට්ඨාස සීමා නිර්ණ කොමිසම විසිනි.
- සීමා නිර්ණය සඳහා භාවිතා කරන නිර්ණායක වනුයේ, භූමිය /ජනගහනය වේ.
- ඡන්ද කොට්ඨාස අනුව නියෝජිතයින් තෝරා ගැනීම නිසා අත්වන ප්‍රයෝජන.
    - ➢ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයට ඉඩ ලැබීම
    - ➢ දේශපාලන ක්‍රියාවලිය පවත්වා ගෙන යාමට අවශ්‍ය නායකයින් ප්‍රාදේශීයව බිහි කර ගැනීමට අවස්ථාව ලැබීම.
    - ➢ ඡන්ද කොට්ඨාසයට වග කියන නායකයකු පත්කර ගැනීමට අවස්ථාව ලැබිම.

04. නිදහස් හා සාධාරණ මැතිවරණය

- නිදහස් හා සාධාරණ මැතිවරණයක ලක්ෂණ
    - ➢ නියමිත කාල සීමාව තුළ මැතිවරණය පැවැත්වීම
    - ➢ සාමකාමී වාතාවරණයක් තුළ නියමිත නීති රීති වලට අනුකූලව මැතිවරණය පැවැත්වීම.
    - ➢ නියමිත සුදුසුකම් සපුරා ඇති පුරවැසියන්ට ඡන්දදායකත්වය ලැබීමේ අයිතිය තහවුරු කිරීම.

05. ආණ්ඩු පක්ෂයක් හා විරුද්ධ පක්ෂයක් පැවතිම.

- ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය සාර්ථක කර ගැනීමට විරුද්ධ පක්ෂයෙන් ඉටුවිය යුතු කාර්ය භාරය.
    - ➢ ආණ්ඩු පක්ෂය විසින් ඉටුකරන යහපත් කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීමට සහයෝගය ලබා දීම.
    - ➢ ආණ්ඩු පක්ෂයේ විරෝධී ප්‍රතිපත්ති වලට හා ක්‍රියාවන්ට විරුද්ධත්වය දැක්වීම.
    - ➢ වඩා යහපත් විකල්ප ආණ්ඩුවක් පිහිටුවා ලීමට ක්‍රියා කිරීම.

06. නිදහස, සමානාත්මතාවය හා අයිතිවාසිකම් පැවතීම

07. රටක පාලනය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුකූලව කටයුතු කිරීම.

- රටක මූලික නීතිය-ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවයි

- ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයක් පවතින රටකආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුකූලව කටයුතු කිරීම නිසා අත්වන ප්‍රයෝජන.
    - මූලික අයිතිවාසිකම් සුරක්ෂිත වීම.
    - අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය සුරක්ෂිත වීම.
    - පාලනයේ ක්‍රමවත් බව හා ස්ථාවර බව ආරක්ෂා වීම.
    - නීතියේ රැකවරණය සැමට සමානව ලැබීම.

08. මාධ්‍ය නිදහස හා තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිය

- ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක පැවැත්ම සඳහා නිදහස් ජනමාධ්‍ය මඟින් ඉටු කළ යුතු කාර්ය භාරය
    - සත්‍ය හා නිවැරැදි තොරතුරු ජනතාව වෙත සැපයීම.
    - කාලීන තොරතුරු නිසි වේලාවට ජනතාවට ලබා දීම.
    - අපක්ෂපාතීව සමාජයේ යහ පැවැත්මට හිතකර ලෙස තොරතුරු සැපයීම.
    - ජනතාවගේ දුක්ගැනවිලි පාලක පක්ෂයේ අවධානයට යොමු කිරීම.

09. අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය පැවතීම.

10. නීතියේ ආධිපත්‍යය හා නීතියේ සමානාත්මතාවය පැවතිම.

- සමාජයේ නීතියේ ආධිපත්‍ය පවතින බව විදහාපාන ලක්ෂණ
    - නීතිය ඉදිරියේ සමානාත්මතාවය.
    - සැවොම නීතියට ගරු කිරීම හා අවනත වීම.
    - පවත්නා නීතිය යටතේ වරදකරුවන්ට දඬුවම් පැමිණ විම්.

0000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000

රාජ්‍ය හා ආණ්ඩුවේ ස්වභාවය

- රාජ්‍ය ස්ථාවර ආයතනයකි. ආණ්ඩුව වරින්වර වෙනස් වීමට ලක් වෙයි.
- රාජ්‍ය පහත ලක්ෂණයන් ගෙන් සමන්විත ය.

භූමිය
ජනගහනය
ආණ්ඩුව
ස්වාධිපති බලය

ප්‍රීතිමත් හා ගෞරවාන්විත ජීවිතයක් ගත කිරීමේ අරමුණින් මිනිසුන් එකට එක්ව පිහිටුවා ගත් සංවිධානය රාජ්‍යය වේ.

ඇරිස්ටෝටල්

ජාතික රාජ්‍ය සංකල්පය හා මූලික ලක්ෂණ

01. එක් ජාතියක් සඳහා එක් රාජ්‍යයක් යන සංකල්පය පැවතීම.

02. භූමිය, ජනගහනය, ආණ්ඩුව, ස්වාධිපත්‍යය බලය යන අංගයන්ගෙන් සමන්විත වීම.

- ජාතික රාජ්‍ය ආරම්භය: එංලන්තය හා ප්‍රංශය යුරෝපයේ බිහි වූ ප්‍රථම ජාතික රාජ්‍යන් දෙක වේ.
- ජාතික රාජ්‍ය බිහිවීමට බලපාන ලද හේතු

පුනරුදය
රෙපරමාදු ආගමික ප්‍රතිසංස්කරණ
වැඩවසම් ක්‍රමය බිඳ වැටීම
විද්‍යාත්මක දැනුම ප්‍රවර්ධනය

03. රාජ්‍යයේ භූමිකාව (රජයට පැවරෙන කාර්යයන්)

නීතිය හා සාමය ආරක්ෂා කිරීම
දිළිඳුකම තුරන් කිරීම
පොදු සේවා පවත්වාගෙන යාම
මිනිස් අයිතිවාසිකම් සුරක්ෂිත කිරීම
යුද්ධ කැරලි කෝලාහල ගැටුම් විසඳීම

04. රාජ්‍යයන්ගේ ප්‍රධාන ස්වරූප දෙකකි එනම්,

- ඒකීය රාජ්‍ය
- සන්ධීය රාජ්‍ය

05. රාජ්‍ය තුළ පවතින ආණ්ඩුව පහත ආයතන මඟින් සමන්විතය.

- ව්‍යවස්ථාදායකය.
- විධායකය.
- අධිකරණය

06. මහාචාර්ය ගානර් නිර්වචනය

රාජ්‍ය හෝ ජනතාවගේ කැමැත්ත ප්‍රතිපත්ති වලට හැරවීමටත් ඒවා ක්‍රියාවට නැංවීමත් කරනු ලබන නියෝජිතයා ආණ්ඩුව නම් වේ.

මහාචාර්ය ගානර්

07. ආණ්ඩුක්‍රම වල ස්වරූප දෙකකි (ලක්ෂණ).

පාර්ලිමේන්තු ආණ්ඩු ක්‍රමය	ජනාධිපති ආණ්ඩුක්‍රමය.
ව්‍යවස්ථා දායකය තුළින් විධායකය තේරී පත්වෙයි.	විධායක බලය හසුරුවනු ලබන්නේ ජනාධිපතිවරයා විසිනි.
ව්‍යවස්ථා දායකය හා විධායකය අතර ඍජු සම්බන්ධයක් පවතී.	විධායකය ව්‍යවස්ථාදායකයට වග කීමට ඍජුව බැදී නැත.
නාමික හා සත්‍ය විධායකය ලෙස අංග දෙකකින් සමන්විතය.	රාජ්‍ය හා ආණ්ඩුවෙහි නායකයා වන්නේ ජනාධිපතිවරයාය.

0000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක පුරවැසියා සතු වගකීම.

- එම යුතුකම් ප්‍රධාන කොටස් දෙකකි.

නීතිමය යුතුකම්	සදාචාරාත්මක යුතුකම්
රජයට නියමිත බදු ගෙවීම	වැඩිහිටියන්ට ගරු කිරීම
පවත්නා නීතියට ගරු කිරීම	ආගමානුකූලව ජීවත් වීම
නීතිය හා සාමය ආරක්ෂා කිරීම	සමාජ සිරිත් විරිත් පිළිපැදීම

- ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය සාර්ථක වීමට අවශ්‍ය සාධක
  - ➢ නිදහස් හා සාධාරණ මැතිවරණයක් පැවැත්වීම.
  - ➢ නීතියේ ආධිපත්‍යය පැවතීම.

- අධිකරණය ස්වාධීන ව කටයුතු කිරීම.
- දේශපාලන අවබෝධයක් සහිත ජනතාවක් සිටීම.
- නිදහස් හා අපක්ෂපාතී ජනමාධ්‍ය පැවැතීම.

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය පාලන ක්‍රමයක් ලෙස වැදගත් වන ආකාරය:

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය, පාලන ක්‍රමයක් ලෙස මහජනතාවගේ බහුතර කැමැත්ත මත පාලනය සඳහා නියෝජිතයින් තෝරා ගනු ලැබීමත්, ආණ්ඩු බලය හිමි වන්නේ ජනතා ඡන්දයෙන් වැඩි නියෝජිත පිරිසක් තේරී පත් වූ පක්ෂයට හෝ කණ්ඩායමට විමත් නිසා මෙහි නිදහස, අයිතිවාසිකම, සමානාත්මතාවය පවතින බැවින් පාලන ක්‍රමයක් ලෙස වැදගත් වේ.

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය ජීවන ක්‍රමයක් ලෙස වැදගත් වන ආකාරය:

අන්‍යමත ගරුකිරීම, සාකච්ඡා මගින් තීරණ වලට එළඹීම, සමානාත්මතාව ගරුකිරීම, අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳිමින් ඒ හා බැඳුණු යුතුකම් තුළින් ජීවන ක්‍රමයකට හුරු වූ ජන සමාජයක් නිර්මාණය වන බැවින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ජීවන ක්‍රමයක් ලෙස වැදගත් වේ.

ප්‍රශ්න

01. අතීතයේ සමාජය ක්‍රමයෙන් දියුණුවත්ම සංවිධානාත්මක පාලන ක්‍රමයක් අවශ්‍ය වීමට හේතු දෙකක් නම් කරන්න.
02. අතීත සමාජය ලොව විවිධ රාජ්‍යයන් පාලනය කිරීමට භාවිතා කළ පාලන ක්‍රම තුනක් ලියන්න.
03. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය පිළිබඳ සරල නිර්වචනයක් ගොඩනඟන්න.
04. යුරෝපයේ බිහි වූ ප්‍රථම ජාතික රාජ්‍යයන් දෙක නම් කරන්න.
05. ශ්‍රී ලංකාවේ ඡන්ද දායකයන්ට ඡන්දය පාවිච්චි කිරීමට ලැබෙන මැතිවරණ දෙකක් ලියා දක්වන්න.
06. ශ්‍රී ලංකාවේ මැතිවරණයක දී ඡන්දදායකයකු වීම සඳහා පුද්ගලයෙකු විසින් සපුරා තිබිය යුතු සුදුසුකම් දෙකක් ලියන්න.
07. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයක දක්නට ලැබෙන දේශපාලන පක්ෂ ක්‍රමයේ ස්වරූප තුන ලියා දක්වා රටවල් සඳහා නිදසුන් වෙන් වෙන්ව ලියන්න.
08. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයෙහි ප්‍රධාන ස්වරූප දෙක නම් කරන්න.
09. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයේ නිජබිම ලියා දක්වන්න.
10. ග්‍රීසියේ ඇතැන්ස් පෞර රාජ්‍යයේ ප්‍රධාන පාලන ආයතනය කුමක්ද?
11. ශ්‍රී ලංකාවේ ඡන්ද කොට්ඨාස බෙදා වෙන් කිරීමට භාවිතා කරන නිර්ණායක දෙක කුමක්ද?
12. ජාතික රාජ්‍ය බිහි වීමට බලපෑ හේතු මොනවාද?
13. රාජ්‍යයක ප්‍රධාන ස්වරූප දෙක නම් කරන්න.
14. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය තුළ ඡන්ද කොට්ඨාස වලට නියෝජිතයින් තෝරා ගැනීමට අනුගමනය කරන ක්‍රම දෙක නම් කරන්න.
15. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයක විරුද්ධ පක්ෂයෙන් ඉටු විය යුතු කාර්යයන් තුනක් නම් කරන්න.
16. තරගකාරී පක්ෂ ක්‍රමයක යහපත් ලක්ෂණ තුනක් ලියා දක්වන්න.
17. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයක් පවතින රටක ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුව කටයුතු කිරීමෙන් අත්වන ප්‍රයෝජන තුනක් නම් කරන්න.
18. නිදහස් සහ සාධාරණ මැතිවරණයක තිබිය යුතු ලක්ෂණ මොනවාද?
19. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ජන සමාජයක මාධ්‍ය විසින් ඉටු කළ යුතු කාර්යයන් තුනක් ලියන්න.
20. ඍජු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය වර්තමානයේ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී මතු වූ ගැටලු මොනවාද?
21. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය තුළ ඡන්ද කොට්ඨාස අනුව නියෝජිතයින් තෝරා ගැනීම නිසා අත්වන ප්‍රයෝජන මොනවාද?
22. ජාතික රාජ්‍යක මූලික ලක්ෂණ නම් කරන්න.
23. ආණ්ඩුවෙහි ප්‍රධාන කොටස් තුන ලියා දක්වන්න.

24. ඡන්ද කොට්ඨාස බෙදා වෙන් කිරීම සඳහා තීරණ ගන්නා ආයතනය කුමක්ද?
25. රාජ්‍යයකට පැවරෙන කාර්යයන් හයක් නම් කරන්න.
26. ඒබ්‍රහම් ලින්කන් හා සීලර්ගේ නිර්වචනයන් ලියා දක්වන්න.
27. ග්‍රීසියේ ඇතැන්ස් පෞර රාජ්‍ය තුළ පාලනයට සහභාගිවීමට අවසර නොලැබූ පුද්ගල කාණ්ඩ නම් කරන්න.
28. රටක මූලික නීතිය කුමක්ද?
29. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයක පුරවැසියා සතු නීතිමය හා සදාචාරාත්මක යුතුකම වෙන් වෙන්ව ලියා දක්වන්න.
30. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනය සාර්ථක වීමට අවශ්‍ය සාධක පහක් නම් කරන්න.

10 ශ්‍රේණිය (කෙටි සටහන්)

බලය විමධ්‍යගත කිරීම හා බලය බෙදා හැරීම

දෙවන පාඩම

බලය යන සංකල්පය ලොව **පුරා** දේශපාලන බලය, පරිපාලන බලය, සමාජ බලය, ආර්ථික බලය ලෙස විවිධ ස්වරූප ගන්නා **සංකල්පයකි**.

01. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍ය ක්‍රමයක බලය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ එම රාජ්‍යයට පාලන කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සඳහා පවතින හැකියාවයි.

- **බලයෙහි අවසාන හිමිකරුවා**. ජනතාව වේ.
- ජනතාව සතු බලය-**පරමාධිපත්‍ය** බලය වේ.
- පරමාධිපත්‍ය බලය-පාලන බලතල, මූලික අයිතිවාසිකම්, **ඡන්ද බලය ඇතුළත් ය**.

02. බලය විමධ්‍යගත කිරීම- **එනම්** මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු පරිපාලන බලතල යම් **ප්‍රමාණයක්** ප්‍රාදේශීය පාලන ඒකක වෙත පවරා දීමයි. (පරිපාලන කටයුතු පහසු කර ගැනීම සඳහා)

03.ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික මට්ටමේ **සිට** ප්‍රාදේශීය මට්ටම **දක්වා පරිපාලන බලතල විමධ්‍යගත** කර ඇති ආකාරය.

- ජාතික මට්ටම- **අමාත්‍යාංශ ලේකම්**
- දිස්ත්‍රික් මට්ටම- **දිස්ත්‍රික් ලේකම්**
- ප්‍රාදේශීය මට්ටම- **ප්‍රාදේශීය ලේකම්**
- **ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාස** මට්ටම- ග්‍රාමනිලධාරි

04. ඒකීය රාජ්‍ය-ඒකීය රාජ්‍යයක් **යනු** ආණ්ඩුවේ **පරිපාලන** බලතල **පමණක්** **එනම්** රාජ්‍ය සතු ව්‍යවස්ථාදායකය, විධායකය. **අධිකරණය** යන බලතල එක් මධ්‍යම **ආණ්ඩුවක්** **සතුවන** හා **ක්‍රියාත්මක** කරන රාජ්‍ය ඒකීය රාජ්‍යය **නම් වේ**.

❖ ඒකීය රාජ්‍යයක ලක්ෂණ

1.ආණ්ඩුව සතු ව්‍යවස්ථාදායක, විධායක, අධිකරණ බලතල එක් මධ්‍යම ආණ්ඩුවක් කින් පමණක් ක්‍රියාවට නැංවීම.
2. මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ව්‍යවස්ථාදායකය විසින් සම්මත කරන පනතක් මගින් පමණක් පරිපාලන බලතල විමධ්‍යගත කිරීම.
3. මධ්‍යම ආණ්ඩුවට අවශ්‍ය ඕනෑම අවස්ථාවක විමධ්‍යගත කර පවතින පරිපාලන බලතල නැවත පවරා ගත හැකි විම.

05. ඒකිය ආණ්ඩු: බලය විමධ්‍යගත කර ඇති රාජ්‍ය ඒකීය රාජ්‍යය වන අතර ඒකීය රාජ්‍යය තුළ ක්‍රියාත්මක වන ආණ්ඩු ඒකීය ආණ්ඩුක්‍රම නම් වේ.

❖ ඒකීය ආණ්ඩු පවතින රාජ්‍ය: ශ්‍රී ලංකාව/මහා බ්‍රිතාන්‍යය/ප්‍රංශය

නිර්වචන:

සෑම ආකාරයකම අධිකාරී බලය එක් මධ්‍යම බල ආයතනය තුළ ඒකරාශී වී තිබේ නම් එය ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක් වේ.

මහාචාර්ය හර්මන් ජේ. ෆයිනර්

❖ ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක ලක්ෂණ.

1. නීති පනවනු ලබන්නේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ව්‍යවස්ථාදායකය හෙවත් පාර්ලිමේන්තුවයි.
2. රාජ්‍ය ස්වාධිපති බලය එක්බල මධ්‍යස්ථානයක් වෙත ඒකරාශී වී තිබීම.
3. ව්‍යස්ථාදායකය, විධායකය, අධිකරණය යන ත්‍රිවිධ බලතල මධ්‍යම ආණ්ඩුව වෙත කේන්ද්‍රගත ව පැවතිම.

❖ ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක පවතින වාසි

1. ඉක්මනින් හා පහසුවෙන් ආණ්ඩුවට තිරණගත හැකි වීම
2. බලය ක්‍රියාවට නැංවීමේදී ආයතන දෙකක් නොමැති නිසා ගැටුම් අවම වේ.
3. පරිපාලන හා අධිකරණ ක්‍රමය සමස්ත රාජ්‍යයට ම පොදු එකක් විම.

නිර්වචන:

> එක් මධ්‍යම බලආයතනයක් පමණක් නීති පැනවීම පිළිබඳ උත්තරීතර බලය ඉසිලීම ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක මූලිකම ලක්ෂණ යයි.
>
> මහාචාර්ය ඒ. වී. ඩයිසි

> මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ උත්තරීතර භාවය හා අතිරේක ස්වාධිපති ආයතන ආණ්ඩු ක්‍රමය තුළ නොමැතිවීම ඒකිය ආණ්ඩු ක්‍රමයක දැකිය හැකි ප්‍රධාන ලක්ෂණය වේ.
>
> මහාචාර්ය සි. එෆ්. ස්ට්‍රොන්ග්

0000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000

01. බලය බෙදාහැරීම:

මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු ව්‍යවස්ථාදායකය, විධායක සහ අධිකරණ බලතල ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු ඒකක වෙත පවරාදීම බලය බෙදාහැරීම ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

02. නූතන රාජ්‍යය වල බලය බෙදා හැරීමට හේතු.

1. ජාතික ආරක්ෂාව තහවුරු කර ගැනීමට.
2. විවිධත්වය තුළ එක්සත් කමක් ගොඩනඟා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය. (විවිධ ජනවර්ග වලට අයත්ජනකොටස් ප්‍රාදේශීය වශයෙන් විසිරී සිටිය හැක. ඔවුන් පොදු ජාතිකත්වයක් යටතට ගොනු කර පාලන කටයුතුවලට සහභාගි වීම මින් අදහස් කෙරේ.)

03. සන්ධීය රාජ්‍ය: බලය බෙදාහැරීම සිදු කරනු ලබන්නේ සන්ධීය රාජ්‍යවලය.

- ❖ සන්ධීය රාජ්‍යයක ලක්ෂණ

1. ලිඛිත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් පැවැතීම
2. මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා ප්‍රාන්ත ආණ්ඩුව සතු බලතල පැහැදිලි ව්‍යවස්ථාවක අන්තර්ගත කර තිබීම.
3. ඉහළ මන්ත්‍රණ සභාවක් (උත්තර මන්ත්‍රී මණ්ඩලයක්) ඇති කිරීම.

4. රාජ්‍යයෙහි බලය මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු අතර බෙදී තිබීම.
5. සන්ධීය රාජ්‍ය තුළ මධ්‍යම හා ප්‍රාන්ත වශයෙන් බල මධ්‍යස්ථාන දෙකක් පැවතීම.
6. සන්ධීය රාජ්‍ය වල ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු ප්‍රාන්ත යන නමින් හඳුන්වන අතර සමහර අවස්ථාවල දී සුවිශේෂ යෙදුම් භාවිතා කරයි. නිදසුන්: ස්විට්සර්ලන්තය (ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩු කැන්ටන් ලෙස හැඳින්වේ.)

04. සන්ධීය රාජ්‍යක සාර්ථක පැවැත්ම සඳහා තිබිය යුතු ගුණාංග

- ❖ රාජ්‍ය පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුකූලව කටයුතු කිරීම.
- ❖ සියලු ජන කොටස් පොදු හැඟීමෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම.

05. සන්ධීය ආණ්ඩු, සන්ධීය රාජ්‍ය තුළ ක්‍රියාත්මක වන ආණ්ඩු ක්‍රම සන්ධිය ආණ්ඩු හෙවත් ෆෙඩරල් ආණ්ඩුව ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

- ❖ සන්ධි ආණ්ඩු ක්‍රම පවතින රටවලට නිදසුන්: ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය, ස්විට්සර්ලන්තය, ඕස්ට්‍රේලියාව

- ❖ සන්ධීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක යහපත් හා අයහපත් ලක්ෂණ

යහපත් ලක්ෂණ	අයහපත් ලක්ෂණ
1. භූමි ප්‍රමාණය විශාල රාජ්‍ය වල පරිපාලන තීන්දු ගැනීමට පහසුවීම.	1. ප්‍රාන්ත ආණ්ඩුවලට බලය බෙදා තිබීම පිළිබඳ ඔවුන් සමහර විට තෘප්තිමත් නොවීම.
2. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන රාමුව ශක්තිමත් වීම/පොදු ජාතිකත්වයක් ගොඩනගා ගැනීමට හැකිවීම.	2. ප්‍රාන්ත පරිපාලනය සඳහා අත්දැකීම් සහිත පළපුරුදු නිලධාරීන් අවම වීම තුළ පරිපාලන ක්‍රමය බිඳ වැටීම.

0000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000000

ශ්‍රී ලංකාවේ බලය බෙදාහැරීම හා විමධ්‍යගත කිරීම

- ❖ අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ බලය විමධ්‍යගත කර ඇති අයුරු

අනුරාධපුර යුගය	මෙම යුගය තුළ පණ්ඩුකාභය රජු විසින් ගම්පාලනයට ‘‘ගම්භාර’’ ‘‘ගාමණි’’ නිලධාරීන් පත් කිරීම.
පොළොන්නරු යුගය	පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් ප්‍රාදේශීය පාලකයන් පත් කිරීම.
බටහිර ජාතීන්	1815 බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් පළාත් මට්ටමින් රෙසිඩන්ට්වරයකු පත් කිරීම.

❖ ශ්‍රීලංකාවේ පළාත් සභා පිහිටුවීම

1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් නමය පදනම් කරගෙන පළාත් සභා ක්‍රමය ඇති කළේය.

බස්නාහිර පළාත	සබරගමුව පළාත	දකුණු පළාත
වයඹ පළාත	මධ්‍යම පළාත	උතුරු මැද පළාත
ඌව පළාත	නැගෙනහිර පළාත	උතුරු පළාත

❖ පළාත් සභාවක ආයතනික ව්‍යුහය

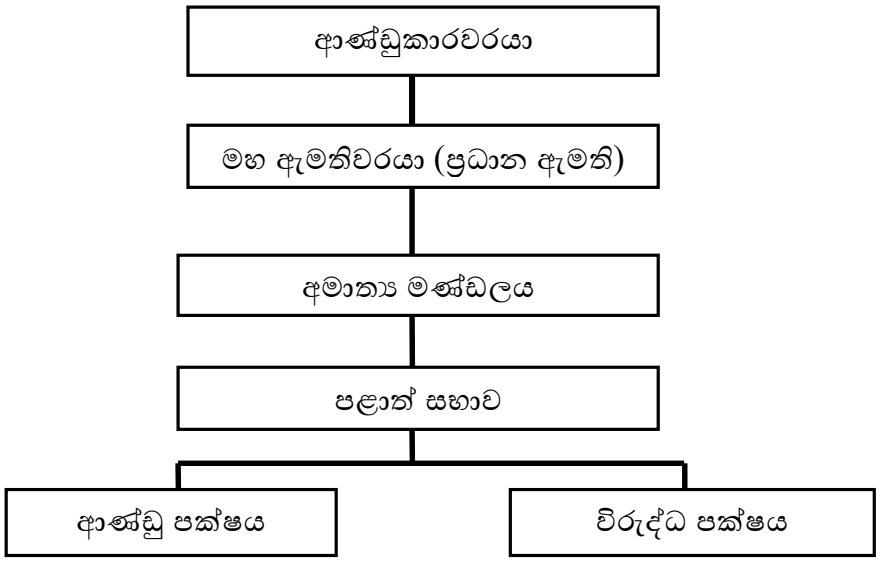

❖ පළාත් සභාවක ආණ්ඩුකාරවරයා පත් කරනු ලබන්නේ ජනාධිපතිවරයාය. ඔහුගේ නිල කාලය වසර 5කි. මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා පළාත් සභාව අතර සම්බන්ධීකරණ කටයුතු සිදු කරනු ලබන්නේ පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයා ය

❖ මහ ඇමති පත් කරනු ලබන්නේ ආණ්ඩුකාරවරයාය. නිල කාලය වසර 5 කි .පළාතේ ආර්ථික කටයුතු සංවර්ධන ,සැලසුම් සකස් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රධාන කාර්යයන් වේ.

❖ පළාත් සභාව සතු බලතල හා කාර්යයන් ඇතුළත් ලැයිස්තු

1වන ලැයිස්තුව- පළාත් සභා ලැයිස්තුව

මෙහි පළාත් සභාව සතු බලතල හා කාර්යයන් දැක්වේ. ඒ යටතේ පළාතට අදාල ආර්ථික සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම/නිවාස සංවර්ධන කටයුතු/පුනරුත්ථාපන හා නඩත්තු කටයුතු ප්‍රධාන වේ.

2 ලැයිස්තුව- සංවෘත ලැයිස්තුව

මෙමගින් මධ්‍යම ආණ්ඩුව විසින් ක්‍රියාවට නැංවිය යුත්තේ විෂය කරුණු 17 සම්බන්ධ බලතල දක්වා ඇත. විදේශ කටයුතු/ජාතික සුරක්ෂිතතාවය/අධිකරණ පද්ධතියට අදාල යුක්තිය පසිඳලීම යනාදි ජාතික වශයෙන් වැදගත් කරුණු ඇතුළත් ය

3 ලැයිස්තුව- සමගාමී ලැයිස්තුව

මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා පළාත් සභා යන ආයතන දෙවර්ගයටම සමසේ භුක්ති විඳිය හැකි බලතල ඇතුළත් ලැයිස්තුව මෙය වේ. සැලසුම් සකස් කිරීම/ජාතික නිවාස ඉදිකිරීම්/කෘෂිකාර්මික හා ගොවිජන කටයුතු/ පුනරුත්ථාපන කටයුතු ප්‍රධාන වේ.

- ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතන

  මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ පරිපාලන කටයුතු පහසු කර ගැනීමේ අරමුණින් හා කාර්යක්ෂම මහජන සේවාවක් සැපයීම අරමුණු කර ගනිමින් ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් පළාත් පාලන ආයතන පද්ධතිය ස්ථාපිත කර ඇත.

- මහා සභාව

  පළාත් පාලන ආයතනයක ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කරන ආයතනය මහා සභාව ලෙස හැඳින්වේ.

ආයතනය	ප්‍රධානියා
මහ නගර සභාව	නගරාධිපතිතුමා/උපනගරාධිපති
නගර සභාව	සභාපති/උප සභාපති
ප්‍රාදේශීය සභාව	සභාපති/උප සභාපති

0000000000000000000000000000000000000000000000000000000000

තෝරාගත් රටවල ව්‍යුහාත්මක ලක්ෂණ

❖ **ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය:** ජනපද 13න් ආරම්භ විය. **ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය** වර්තමානයේ ප්‍රාන්ත 50 **සමන්විත සන්ධීය** රාජ්‍යකි.

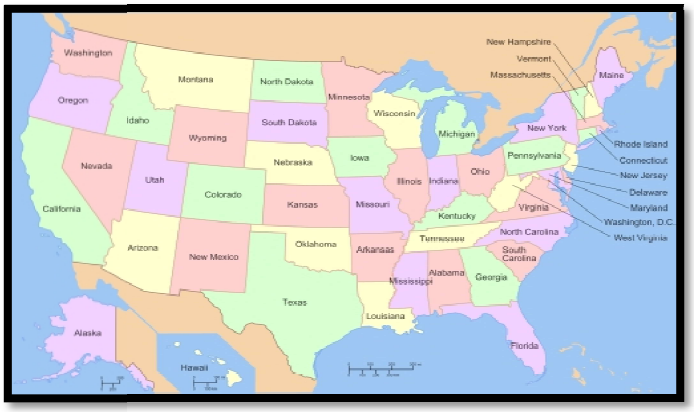

(ප්‍රාන්ත 50 යුත් වර්තමාන ඇ. එ. ජ.)

❖ ඇ.එ.ජ. සන්ධීය රාජ්‍යයක් ලෙස බිහි වීමට හේතු.

1. **ජාතික ආරක්ෂාව** තහවුරු කර ගැනීමට.
2. **ආර්ථික** සංවර්ධනය ළඟා කර ගැනීමට.
3. බ්‍රිතාන්‍ය යටත් **විජිතයක්ව** පැවතීම හේතුවෙන් මුහුණ දුන් කටුක අත්දැකීම් නැවත ඇති නොවීම සඳහා

❖ ඇ. එ. ජ. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුව මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා **ප්‍රාන්ත රාජ්‍යන්ට හිමි** බලතල

මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු බලතල	ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයන්ට හිමි බලතල
බදු පැනවීම හා එක්රැස් කිරීම	අධ්‍යාපනය
මූල්‍ය කටයුතු	සෞඛ්‍ය
ජාතික ආරක්ෂාව සැලසීම හා ආර්ථික සංවර්ධනය	පළාත් පාලනය හා මහා මාර්ග
විදේශ කටයුතු හා විදේශ වෙළඳාම	නිවාස ඉදිකිරීම්

❖ ස්විට්සර්ලන්තය: **ස්විට්සර්ලන්තය කැන්ටන් නම් ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු 26 සමන්විත සන්ධිය රාජ්‍යයකි.**

(ස්විට්සර්ලන්තය භූගෝලීය සිතියම)

❖ ස්විට්සර්ලන්ත සන්ධිය රාජ්‍යක් ලෙස බිහි වීමට හේතු

1. ප්‍රංශය, ඉතාලිය, ජර්මනිය, ඔස්ට්‍රියාව යන රටවල් හතරට මැදිව පිහිටීම නිසා ජාතික ආරක්ෂාවට තර්ජන එල්ල වීම.

2. **දැඩි භූගෝලීය විෂමතා හේතුවෙන් ආර්ථික සංවර්ධනය ළඟා කර ගැනීමට අපහසු වීම.**

3. වාර්ගික, භාෂා, ආගමික, විවිධත්වයට සාර්ථක විසඳුම් සෙවීමට.

මධ්‍යම ආණ්ඩුව සතු බලතල	කැන්ටන් සතු බලතල
ආරක්ෂක හමුදා කටයුතු	අධ්‍යාපනය
විදේශ කටයුතු	පුවත්පත් පාලනය
යුද්ධය හා සාමය ප්‍රකාශ කිරීම	මහාමාර්ග, කර්මාන්ත, ආගමන කටයුතු
විදේශ රටවල් හා ගිවිසුම් වලට එළඹීම	බැංකු කටයුතු

ප්‍රශ්න

01. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍යයක බලය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද?
02. ජනතාව සතු පරමාධිපත්‍ය බලයට අයත්වන කොටස් තුන නම් කරන්න.
03. බලය විමධ්‍යගත කිරීම යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද?
04. ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික මට්ටමේ සිට ප්‍රාදේශීය මට්ටම දක්වා පරිපාලන බලතල විමධ්‍යගත කර ඇති අයුරු ඊතල සටහනකින් දක්වන්න.
05. බලය විමධ්‍යගත කිරීම සිදු වන රාජ්‍යයන් හඳුන්වන නම කුමක්ද?
06. ඒකීය රාජ්‍යයක ලක්ෂණ දෙකක් නම් කරන්න.
07. ඒකීය රාජ්‍ය තුළ ක්‍රියාත්මක වන ආණ්ඩු කුමන නමකින් හඳුන්වයිද?
08. ඒකීය ආණ්ඩුක්‍රම පවතින රටවල් තුනක් නම් කරන්න.
09. ඒකීය ආණ්ඩු ක්‍රමයක් පැවතීමේ වාසි තුනක් නම් කරන්න.
10. මහාචාර්ය ඒ. වි. ඩයිසි ඒකීය ආණ්ඩුක්‍රමයක් යන්න නිර්වචනය කර ඇත්තේ කෙසේද?
11. බලය බෙදා හැරීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද?
12. නූතන රාජ්‍ය වල බලය බෙදා හැරීමට හේතු දෙකක් නම් කරන්න.
13. බලය බෙදාහැරීම සිදු කරන රාජ්‍ය කුමන නමකින් හඳුන්වයි ද?
14. සන්ධිය රාජ්‍යක ලක්ෂණ දෙකක් නම් කරන්න.
15. සන්ධිය රාජ්‍ය සාර්ථක පැවැත්ම සඳහා තිබිය යුතු ගුණාංග මොනවාද?
16. සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රම පවතින රටවල් සඳහා නිදසුන් තුනක් ලියන්න.
17. මහාචාර්ය ඒ. වි. ඩයිසි විසින් සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රමයක් යන්න නිර්වචනය කර ඇත්තේ කෙසේද?
18. සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රමයක යහපත් ලක්ෂණ දෙකක් ලියන්න.
19. සන්ධිය ආණ්ඩු ක්‍රමයක අයහපත් ලක්ෂණ දෙකක් ලියන්න.
20. අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ බලය විමධ්‍යගත කර තිබූ බවට අනුරාධපුර හා පොළොන්නරු යුගවල නිදසුන් ඇසුරෙන් ලියන්න.
21. ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් සභා පිහිටුවීම සිදුකරන ලද්දේ කුමන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ද?
22. ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් 9 ලියා දක්වන්න.
23. පළාත් සභාවක ආයතනික ව්‍යුහයන් ඇද දක්වන්න.
24. පළාත් සභාවක ආණ්ඩුකාරවරයා පත් කරනු ලබන්නේ කවුරුන් විසින්ද? ඔහුගේ නිල කාලය සඳහන් කරන්න.
25. මහ ඇමති පත් කරනු ලබන්නේ කවුරුන් විසින්ද? ඔහු සතු බලතල හා කාර්යයන් දෙකක් ලියන්න.
26. පළාත් සභාව සතු බලතල හා කාර්‍යයන් ඇතුළත් ලැයිස්තු තුන පිළිවෙලින් නම් කරන්න.
27. මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා පළාත් සභා යන ආයතන දෙවර්ගයටම සමසේ භුක්ති විඳිය හැකි බලතල ඇතුළත් ලැයිස්තුව කුමක්ද?

28. ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතන තුන නම් කර එහි ප්‍රධානීන් ලියා දක්වන්න.
29. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය සන්ධීය රාජ්‍යයක් ලෙස බිහිවීමට බලපෑ හේතු තුනක් නම් කරන්න.
30. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයෙහි මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය සතු බලතල වෙන් වෙන්ව ලියා දක්වන්න.
31. ස්විට්සර්ලන්තය සන්ධීය රාජ්‍යයක් ලෙස බිහි වීමට බලපෑ හේතු තුනක් ලියන්න.
32. ස්විට්සර්ලන්තයේ ප්‍රාන්ත ආණ්ඩු හඳුන්වනු ලබන විශේෂිත නම කුමක්ද?
33. ස්විට්සර්ලන්තයේ මධ්‍යම ආණ්ඩුව හා කැන්ටන් සතු බලතල වෙන් වෙන්ව ලියා දක්වන්න.

10 ශ්‍රේණිය (කෙටි සටහන්)

බහු සංස්කෘතික සමාජය

3 වන පාඩම

❖ බහු සංස්කෘතික සමාජයක් යනු-නිර්වචන

දැනුම, ඇදහිලි ,කලාව, නීති, සිරිත් විරිත් ,ඇගයීම්, හා මිනිසා විසින් සමාජයේ ජීවත්වන පුද්ගලයකු වශයෙන් ලබා ගන්නා වූ පුරුදු ඇබ්බැහිකම් හා හැකියාවන්ගේසමස්ථය සංස්කෘතියයි (ටි.බි.ටයිලර්)

සංකේතානුසාරයෙන් සමාජීය ලෙස හිමි කොට ගන්නා වූ ද පාරම්පරික වශයෙන් අත්පත් කොට ගන්නා වූ ද සියලුම චර්යාරටාවන් ට දිය හැකි සාමූහික නාමය සංස්කෘතියයි

(චාර්ල්ස්ජ්.එල්වුඩ්)

❖ බහු සංස්කෘතික සමාජයක පවතිනඅංග

ආගම	ඇදහිලි	ආහාර පාන	දේශපාලනය
භාෂාව	සිරිත් විරිත්	ඇඳුම් පැළඳුම්	තාක්ෂණය
දැනුම	කලාව	විශ්වාස	ආචාරධර්ම

❖ සංස්කෘතික සමාජයක මූලික ලක්ෂණ

01. විවිධ ජන වර්ග, විවිධ ආගමික විශ්වාස දරන, විවිධ භාෂා කතා කරන පුද්ගලයින් එකට ජීවත් වීම.
02. ඒ ඒ සංස්කෘතින්ට ආවේණික සිරිත් විරිත්, ආචාරධර්ම පද්ධතියක් පැවතීම.
03. ගෝලීයකරණය, සන්නිවේදන දියුණුව, සංචාරක ව්‍යාපාරය දියුණු වීම නිසා ලෝකයඒකම විශ්ව ගම්මානයක් බවට පත් වී සංස්කෘතික සම්මිශ්‍රණය ඉතා වේගයෙන් සිදුවීම.

❖ ජනවර්ග අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහන ප්‍රතිශතය

ජන වර්ගය	ප්‍රතිශතය
සිංහල	74.9%
ශ්‍රී ලංකා දෙමළ	11.2%
ඉන්දියානු දෙමළ	4.1%
ශ්‍රී ලංකායෝනක	9.2%

❖ ආගම් අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහන ප්‍රතිශතය

ආගම්	ප්‍රතිශතය
බෞද්ධ	70.2%
හින්දු	12.6%
ඉස්ලාම්	9.7%
ක්‍රිස්තියානි	7.4%

ශ්‍රී ලංකාවේ ආගමික ස්ථාන

04. ශ්‍රී ලංකාව බහු සංස්කෘතික සමාජයක් වීම කෙරෙහි බලපාන ලද සාධක පිහිටීම

❖ භූගෝලීය පිහිටීම

❖ ඉන්දියන් සාගරයේ මධ්‍යගතව පිහිටීම හා ආසන්නව පිහිටීම.

❖ පෙර අපර දෙදිග වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස පිහිටීම්

සංක්‍රමණ

- ❖ විජය රජු ඇතුළු පිරිස පැමිණීම
- ❖ පඬුවස්දෙව් ඇතුළු පිරිස පැමිණීම
- ❖ භද්දකච්චානා කුමරිය ඇතුළු පිරිස පැමිණීම
- ❖ සංඝමිත්තා තෙරණිය ඇතුළු පිරිස පැමිණීම

ආක්‍රමණ

- ❖ සේන ගුත්තික ආක්‍රමණය
- ❖ කාලිංග මාඝ ආක්‍රමණය
- ❖ පණ්ඩු පාරින්ද ඇතුළු පිරිසගේ ආක්‍රමණය
- ❖ බටහිර යුරෝපා ජාතීන්ගේ ආක්‍රමණය

විවිධ ජාතීන් වෙළඳාම සඳහා පැමිණීම

- ❖ අරාබි ජාතිකයින්/ඉන්දියානුවන්/චීන ජාතිකයින්/යුරෝපා ජාතින්

ශ්‍රමිකයින් ගෙන්වා ගැනිම

- ❖ ශ්‍රී ලංකාවේබ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේ ආර්ථික බෝග වගාවන් සඳහාශ්‍රමිකයින්ලෙස දකුණු ඉන්දීය ද්‍රවිඩ ජනයා ගෙන්වා ගැනීම නිසා එම ජනතාවගේඋරුමහා අනන්‍යතාවයන් ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්කෘතියට එක් විය.

05. බහු සංස්කෘතික ජන සමාජයක පැවැත්ම සඳහා යහපාලනයක අවශ්‍යතාව.

- ❖ සමාජයේ සාධාරණත්වය බිඳ වැටීමට බලපාන හේතු

අනවශ්‍ය ආකාරයෙන් බලය මධ්‍යගත වීම
රාජ්‍ය පාලනය අකාර්යක්ෂම භාවය
රාජ්‍ය සේවය දේශපාලනීකරණය වීම
අල්ලස් හා දූෂණය ඉහළ යාම
රාජ්‍ය පාලකයින් වගකීමෙන් තොර වීම

- ❖ යහපාලනය යනු-

ඉහත දක්වා ඇති සමාජ සාධාරණත්වය බිඳ වැටීමට බලපාන හේතුවලින් මිදීජනතා සුභ සිද්ධිය උපරිම වන අයුරින් පුරවැසි අයිතිවාසිකම් හා සමාජ සාධාරණත්වය සුරැකෙන පරිදි නීතිගරුකව, විනිශවිදභාවයෙන්,,, හා වගකීමෙන් යුක්තව කටයුතු කිරීම යහපාලනය නම් වේ.

❖ යහපාලනයක මූලික ගුණාංග

1. දූෂණයෙන් හා වංචාවෙන් තොර රාජ්‍ය පාලනය
2. නිදහස් සහ සාධාරණත්වය තහවුරු කිරීම
3. මාධ්‍ය නිදහස ආරක්ෂා කිරීම
4. විනිවිද භාවයකින් යුතුව කටයුතු කිරීම
5. අයිතිවාසිකම් සුරැකීම හා තහවුරු කිරීම
6. නීතියේ ආධිපත්‍යයට ගරුකිරීම හා අධිකරණ ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කිරීම

❖ බහු සංස්කෘතික සමාජයක පාලනය ක්‍රියාත්මක වීමෙන් අත්වන ප්‍රයෝජන (ධනාත්මක ප්‍රතිඵල)

1. ජනවර්ග හා කණ්ඩායම් අතර විශ්වාසය තහවුරු වේ
2. එකිනෙකා අතර අවබෝධය පුළුල් වෙයි
3. එකිනෙකාට ගරු කිරීමට හුරු වේ
4. විනිවිදභාවයෙන් කටයුතු කරයි
5. ආගමික ,සංස්කෘතික විවිධතා නොසලකා සහජීවනයෙන් කටයුතු කරයි

❖ බහු සංස්කෘතික සමාජයක යහපැවැත්ම සඳහා පුරවැසියෙකු විසින් ප්‍රගුණ කළ යුතු ගුණාංග.

1. අන්‍යාගම්වලට අවමන් නොකිරීම
2 අන්‍ය සංස්කෘතීන්ට ගරු කිරීම
3 ගැටුම් ඇති නොවන සේ කටයුතු කිරීම
4. සමානාත්මතාවය
5. සාමූහිකත්ව වර්ධනය
6. අන්‍ය මත ඉවසීම හා ඒවාට ගරු කිරීම
7. සර්ව ආගමික වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම

❖ බහු සංස්කෘතික ජන සමාජයක සාමාජිකයන්ලෙස සියලු ජනයා එක්සත්ව කටයුතු කිරීමෙන් අත් වන වාසි.(ධනාත්මක ප්‍රතිඵල)

1. ජාතික සමගිය හා සහජීවනය වර්ධනය වේ
2. ගැටුම් අවම වේ
3. අන්‍යෝන්‍ය සුහදත්වය හා විශ්වාසය තහවුරු වේ
4. එක් ජාතියක් එක් රටක් යන හැඟීම වර්ධනය වේ
5. මිනිස් නිදහස හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය තහවුරු වේ
6. රටේ සංවර්ධනය වෙනුවෙන් සෑම පුරවැසියකුම නොපිරිහෙලා යුතුකම් ඉටු කිරීමට පෙළඹෙයි
7. අන්‍ය ආගම් හා සංස්කෘතීන්ට අගෞරව නොවන ආකාරයට හැසිරීමට හුරු වේ.

❖ බහුසංස්කෘතික සමාජය හා නූතන රාජ්‍ය

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වන නූතන රාජ්‍යයන් උත්සහ ගනු ලබන්නේ තම රටේ පවතින විවිධ සංස්කෘතික අනන්‍යතාවයට ගරු කරමින් විවිධ තා සමෝධානය කරමින් එක් ජාතියක් වශයෙන් ස්වාධීනව සංවර්ධනය කරා ගමන් කිරීමට ය.

❖ වර්තමානයේ බොහෝ සංවර්ධිත රටවල් තම රටෙහි සංස්කෘතික භාවය හොඳින් ප්‍රයෝජනයට ගෙන ඇත. ඒ සඳහා නිදර්ශනය වන්නේ සිංගප්පූරුව හා ස්විට්සර්ලන්තය තම බහුවිධ සංස්කෘතික භාවයතුළ"වෙනස්කමම තුළින් එකමුතු බව" යන්න තේමා කර ගනිමින් සංවර්ධනය කරා පිවිසි රටවල්ය.

❖ ලොව ඉන්දියාව හා ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය වැනි රටවල් ඉතා සංකීර්ණ බහු සංස්කෘතියන් පවතින රටවලට නිදසුන් වේ.

ප්‍රශ්න

01. සංස්කෘතිය යන්න සරල නිර්වචනයක් ලියා දක්වන්න.

02. ටි. බී. ටයිලර් හා චාර්ල්ස් ඒ. එල්වුඩ් යන්න සමාජ විද්‍යාඥයින් සංස්කෘතිය යනු නිර්වචනය කර ඇති ආකාරය ලියා දක්වන්න.

03. බහු සංස්කෘතික සමාජයක පවතින අංග 12 නම් කරන්න.

04. බහු සංස්කෘතික සමාජයක මූලික ලක්ෂණ තුනක් සඳහන් කරන්න.

05. ජනවර්ග අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහන ප්‍රතිශතය ලියා දක්වන්න.

06. ආගම් අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහන ප්‍රතිශතය ලියා දක්වන්න.

07. ශ්‍රී ලංකාව බහු සංස්කෘතික සමාජයක් වීම කෙරෙහි බලපා ඇති ප්‍රධාන සාධක වන පිහිටීම, සංක්‍රමණ, ආක්‍රමණ, විවිධ ජාතීන් වෙළඳාම සඳහා පැමිණීම, ශ්‍රමිකයින් ගෙන්වා ගැනීම යන සාධක සඳහා නිදසුන් වෙන් වෙන්ව ලියා දක්වන්න.

08. සමාජයක සමාජ සාධාරණත්වය බිඳ වැටීමට බලපාන හේතු හතක් සඳහන් කරන්න.

09. යහපාලන සංකල්පය යනු කුමක්ද?

10. යහපාලනයක තිබිය යුතු මූලික ගුණාංග අටක් නම් කරන්න.

11. බහු සංස්කෘතික ජන සමාජයක යහපාලනය ක්‍රියාත්මක වීමෙන් අත්වන ධනාත්මක ප්‍රතිඵල හතක් ලියන්න..

12. බහුසංස්කෘතික ජන සමාජයක යහපැවැත්ම සඳහා පුරවැසියෙකු විසින් ප්‍රගුණ කළ යුතු ගුණාංග අටක් සඳහන් කරන්න

13. බහු සංස්කෘතික සමාජයක ජනතාව එක්සත්ව කටයුතු කිරීමෙන් අත්වන ධනාත්මක ප්‍රතිඵල පහක් සඳහන් කරන්න.

14. ලොව ඉතා සංකීර්ණ බහු සංස්කෘතික භාවයන් තිබෙන රටවල් දෙකක් සඳහන් කරන්න.

15. වෙනස්කම තුළින් එකමුතු බව යන්න තේමා කර ගනිමින් වර්තමානයේ සංවර්ධනය කරා ගිය රටවල් දෙකක් සඳහන් කරන්න.

16. ශ්‍රී ලංකාවේ සියලු ජනයා පොදුවේ වන්දනාමාන කරන ආගමික ස්ථාන මොනවාද?